

Huvudman

Trollhättans kommun
utbildning@trollhattan.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Upphärads skola F-5 i Trollhättans kommun.

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Trollhättans kommun en anmärkning avseende brister rörande tillgång till elevhälsa samt extra studietid. Trollhättans kommun ska senast **den 17 maj 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen från att ingripa mot Trollhättans kommun avseende brister rörande särskild bedömning efter nationella prov i årskurs 3 samt tillgång till skolbibliotek. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser trygghet, studiero, arbetet mot kränkande behandling samt arbetet med elevers frånvaro.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2022:7247) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2022 inlett en tillsyn av Upphärads skola F-5 i Trollhättans kommun. Vid tidpunkten för tillsynen genomgår skolan en ombyggnad, därför har eleverna i årskurs 5 omlokiserats till en närliggande skolenhet. Tillsynen omfattar därför endast förskoleklass samt årskurserna 1 till 4. Ansvarig rektor är ny på skolenheten och tillträdde sin tjänst i oktober 2022.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Upphärads skola följer gällande bestämmelser om studiero och arbete mot kränkande behandling, arbetet med elevers frånvaro, tillgång till elevhälsa och skolbibliotek, extra studietid samt särskild bedömning efter nationella prov i årskurs 3.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 16 och 17 november 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. skolans plan mot kränkande behandling, det systematiska kvalitetsarbetet och exempel på utredningar om kränkande behandling. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framkommer att det inte finns någon psykolog som deltar vare sig i elevärenden eller i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Elevhälsan och rektorn berättar att de har en så kallad kontaktpsykolog som är knuten till skolan, men att hen inte har använts vare sig i elevärenden eller i det förebyggande och hälsofrämjande

arbetet. Psykologen har inte heller deltagit i några av elevhälsans möten under innevarande läsår. I inkommen dokumentation framgår att det finns tillgång till övriga kompetenser som ska finnas i elevhälsan.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses (2 kap. 25 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. Det är också angeläget att samverkan sker med övrig hälso- och sjukvård samt med socialtjänsten. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som t.ex. arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning m.m. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor. I förarbetena anges vidare (prop. 2009/10:165, s. 656-657) att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande och omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Detta innebär att elevhälsan ska bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Elevhälsan ska också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte har tillgång till samtliga kompetenser i elevhälsan. Av utredningen framgår att skolenheten saknar tillgång till psykolog som deltar i elevhälsans uppdrag, i vilket såväl individuellt som generellt inriktade insatser ingår och omfattar åtgärdande, förebyggande och hälsofrämjande insatser. Detta är en brist. Att psykolog kan kontaktas vid behov förändrar inte denna bedömning eftersom psykologen i övrigt inte har deltagit i elevhälsans arbete och uppdrag vid skolenheten.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framgår att det inte finns någon extra studietid för eleverna i årskurs 4.

Rättslig reglering

Eleverna i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet som eleven tillhör (10 kap. 5a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna i årskurs 4 inte erbjuds frivillig undervisning i form av extra studietid minst två timmar i veckan, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Trollhättans kommun verksamhet vid Upphärads skola F-5 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till elevhälsa eftersom det saknas en psykolog på skolenheten som deltar i elevhälsans uppdrag och arbete vid skolenheten. Utredningen visar dock att bristen avser en av fem kompetenser som elevhälsan ska omfatta. Vidare uppfyller inte Trollhättans kommun författningarnas krav gällande att eleverna från och med årskurs 4 ska erbjudas extra studietid minst två timmar per vecka. Vid en sammantagen bedömning finner Skolinspektionen att bristerna får anses som mindre allvarliga. Skolinspektionen finner därför skäl att tilldela Trollhättans kommun en anmärkning.

Avstående från ingripande

Särskild bedömning efter nationella prov i årskurs 3

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I inskickad dokumentation framgår att endast en liten andel av eleverna i årskurs 3 föregående läsår (2021/22) klarade nationella provens alla delprov. 29 procent av eleverna klarade kravnivån för alla delprov i svenska och 14 procent klarade kravnivån för alla delprov i matematik. Aktuell klass, nuvarande årskurs 4, hade föregående läsår en vikarierande lärare som inte längre arbetar på skolan. I intervjuer med representanter för elevhälsan och rektorn framkommer att för dessa elever, där det således fanns en indikation på att eleverna inte skulle uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i aktuella ämnen, inte genomfördes en särskild bedömning av elevernas kunskapsutveckling i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Rektorn vet inte varför denna bedömning inte gjordes. I kompletterande handlingar från huvudmannen framgår dock att rektorn har påbörjat ett arbete med hur resultaten från de nationella proven ska hanteras, dels ett likvärdighetsarbete men även ett arbete med genomförandet av den särskilda bedömningen i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i lågstadiet i grundskolan, om det utifrån ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i årskurs 3. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 §. Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna i 5 eller 7 § redan är uppfyllda. Det ska i så fall skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 § (3 kap. 4 § skollagen).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid 1. en särskild bedömning enligt 4 §, 2. planering av stöd som anges i 5 § när det i lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, och 3. uppföljning enligt 4 b §. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att någon särskild bedömning av elevers kunskaper efter nationella prov i årskurs 3, i samråd med specialpedagogisk kompetens, inte genomfördes föregående läsår. Detta trots att det fanns indikationer på att elever inte skulle komma att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i årskurs 3. Huvudmannen och rektorn har inte heller uppgett att det fanns undantag att genomföra sådana bedömningar.

Tillgång till skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med lärare och rektorn framgår att eleverna innevarande läsår inte har någon tillgång till skolbibliotek. Anledningen är att skolan är under ombyggnad och att skolbiblioteket är nedpackat. Lärarna säger att det finns böcker i klassrummen samt att det är möjligt att gå och hämta böcker i förrådet, men att det inte har funnits någon tid för det. I kompletterande information från huvudmannen framgår att det kommer att finnas ett skolbibliotek på plats i den nya skolan under kommande läsår. Fram till dess kan eleverna nyttja skolbiblioteket på Sjuntorpsskolan där ett par årskurser har undervisning varje vecka. Huvudmannen uppger i kompletterande information att rektorn under vårterminen 2023 kommer att arrangera ett tillfälligt skolbibliotek för elever och lärare på Upphärads skola.

Rättslig reglering

Eleverna i grundskolan ska ha tillgång till skolbibliotek (2 kap. 36 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att alla elever på Upphärads skola inte har tillgång till skolbibliotek innevarande läsår.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Trollhättans kommuns verksamhet vid Upphärads skola F-5 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanti för tidiga stödinsatser samt tillgång till skolbibliotek.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att rektorn har påbörjat ett arbete för att säkerställa att särskilda bedömningar, i samråd med specialpedagogisk kompetens, efter nationella prov i årskurs 3 genomförs, samt genom att tillse att eleverna kommer att ges tillgång till ett tillfälligt skolbibliotek på skolenheten under vårterminen 2023. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Forum för samråd och arbetet med studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I inskickad dokumentation framkommer att eleverna ges möjlighet till inflytande genom klassråd samt att rektorn planerar att starta upp ett elevråd på skolan.

I intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn, samt i dokumentation, framkommer att det finns beslutade ordningsregler på skolan. Både elever och lärare säger att det finns elever som inte följer ordningsreglerna och att lärarna då säger till de elever som inte gör det. I kompletterande information från huvudmannen framgår att ordningsreglerna följs upp av lärare i klasserna samt att ett utvecklingsarbete med bland annat ordningsregler och disciplinära åtgärder har satts igång under vårterminen.

I intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framgår att studieron brister i ett par klasser samt att åtgärder för att förbättra studieron har vidtagits. Anledningen till att studieron brister är att elever pratar, skriker eller går runt i klassrummen och stör andra elever. Elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn berättar att en insats som nyligen genomförts är att dela en klass, där två årskurser har undervisats tillsammans, så att årskurserna har mer undervisning var för sig. Detta har lett till att studieron har förbättrats. Därtill har exempelvis utredningar om särskilt stöd och frånvaroutredningar för enskilda elever genomförts. För att förbättra ordningen i klassrummet har lärare fått i uppdrag av rektorn att skriva handlingsplaner för hur personal ska agera kring enskilda elever och elevhälsan har framfört till lärarna att de exempelvis kan utvisa

en elev från klassrummet. Representanter för elevhälsan har även handledning med lärare.

Rättslig reglering

Vid varje skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna och de vårdnadshavare som avses i 12 §. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna och vårdnadshavarna (4 kap. 13 § skollagen).

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (5 kap. 9 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del. Skolinspektionen vill i sammanhanget understryka vikten av att det påbörjade utvecklingsarbetet med elevernas studiero fullföljs och att rektorn följer upp att de insatser som satts in ger avsedd effekt.

Arbete mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens aktuella plan mot kränkande behandling, som är en gemensam plan för skolenheterna Sjuntorpsskolan F-3 och Upphärads skola F-5. I planen finns en redogörelse av hur föregående års insatser har genomförts samt en beskrivning av elevernas upplevelse av verksamheterna. I planen framgår att frånvaron är hög och att målet för innevarande läsår 2022/23 är att främja skolnärvaro. I intervju med rektorn framgår dock att det enbart gäller Sjuntorpsskolan och inte Upphärads skola.

Eleverna berättar att de känner sig trygga på skolan men att det sker mycket bråk, framförallt på rasterna. När det sker säger eleverna till lärarna, som i sin tur pratar med eleverna och ibland kontaktas även föräldrarna, uppger eleverna. Lärarna berättar att de anmäler de händelser som sker som kan innebära att en elev kan ha utsatts för kränkande behandling till rektorn. Rektorn uppger att det tidigare inte funnits rutiner för hur personalen ska hantera kränkingsärenden men att det nu finns en tydlig ärendegång, vilket bekräftas av både lärare och representanter för

elevhälsan. Ärenden anmäls i ett digitalt IT-system där rektorn informeras och utredningen dokumenteras.

Rättslig reglering

En personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn som i sin tur är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (6 kap. 8 § skollagen).

Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för (2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Trollhättans kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller arbetet mot kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del. Skolinspektionen vill dock framhålla vikten av att de insatser som beslutas och anges i planen mot kränkande behandling utgår från de behov som finns på och gäller den aktuella skolenheten.

Arbete med elevers frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I dokumentation och i intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer att det finns ett aktivt arbete med elevers frånvaro. Om en elev är frånvarande utan giltigt skäl kontaktas hans vårdnadshavare samma dag och det görs frånvaroutredningar vid behov. Lärare, representanter för elevhälsan samt rektorn uppger att frånvaro inte är ett problem på skolan.

Rättslig reglering

Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl

behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag (7 kap. 17 § skollagen).

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro, oavsett om den är giltig eller ogiltig, ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt (7 kap. 19 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Mikaeil Yousefi

Beslutsfattare
Signerat av: Mikaeil Yousefi

X Madeleine Olofsson

Föredragande
Signerat av: Madeleine Olofsson

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Ola Cederblad och undervisningsråd Elisabeth Fogelberg medverkat.